

Knowledge
Sustainability
Embedding crop diversity and
networking for local high quality
food systems'
Global Participation
Innovation networks Role
Produce Autonomy Life
Farmers Ethics Healthy Citizens
Sources Rights
Seeds

9 alapgondolat

az élelmiszer-sokféleség elérése érdekében

DIVERSIFOOD

Bevezető

A **DIVERSIFOOD**, az EU Horizont 2020 munkaprogramja által támogatott kutatási projekt, amely a mezőgazdaságról egy merőben új gondolkodásmódot alakít ki. Fő célja, hogy: a növényi diverzitás beépüljön a mezőgazdaságba és létrejöjjön a kapcsolat a jó minőségű helyi termékek és a lokális élelmiszer-ellátási rendszerek között.

A **DIVERSIFOOD** projekt többszereplős és több szakterületet érintő megközelítés, valamint releváns esettanulmányokon keresztül az alábbi területek előmozdítását tűzte ki célul:

- Helyi fejlesztésű innovációk;
- Új biodiverzitás-menedzsment modellek;
- Új vetőmag-előállítási és palántanevelési módszerek;
- Új haszonnövények, fajták és populációk;
- Egészséges és ízletes élelmiszertermékek és ezek piaci hasznosítása
- Újszerű kísérleti és kommunikációs eszközök a szereplők és a tevékenységek összekötésére.

Mit értünk élelmiszer-sokféleség alatt? A **DIVERSIFOOD** projekt keretében 9 alapgondolat fogalmazódott meg. Ezek a definíciók gyakorlati és elméleti ötleteket, illetve természettudományos és társadalomtudományos megközelítéseket foglalnak össze. A közös gondolatok lefektetése kiemelkedően fontos, hiszen a projektpartnerek különböző háttéréből adódóan más értelmezést nyerhetnek a különböző kifejezések, de akár csak szavak is. A megfogalmazott alapgondolatok egyszerre segítik a közös kutatási munkát, és a belső és külső kommunikációt.

Hogyan kezeli mindezt a DIVERSIFOOD projekt...

- Bevonja az élelmiszer-lánc minden szereplőjét a vetőmagtól a táplálásig, elősegítve ezzel a helyi élelmiszer-rendszerek kialakítását és fenntartását
- Az élelmiszerekkel kapcsolatos innovációkban népszerűsíti az együttműködésen alapuló folyamatokat az ötlettől a megvalósításig
- Egyesíti az elméleti és a gyakorlati perspektívákat
- Népszerűsíti a szereplők közötti állandó, folyamatos tanulást
- Figyelembe veszi a technikai és szervezési dimenzióktól eltérő aspektusokat is, úgymint jogi környezet, gazdasági problémák, kulturális és társadalmi dinamika

1

Az élelmiszer-rendszer sokszínűsége

Definíció

A « termőföldtől az asztalig » élelmiszer-rendszer népszerűsíti a hasznos növény-fajták, az állattenyésztés és a végtermékek sokféleségét, miközben figyelembe veszi a fogyasztók, a diéták és az egyéb igények sokszínűségét az európai különböző környezeti, társadalom-gazdasági és kulturális viszonylatoknak megfelelően.

A sokszínű élelmiszer-rendszer különböző modelleket mutat be, amelyek mindegyike a hozzáadott értékek megosztására fókuszál a hálózaton belül és helyi szervezetek között. A fogyasztók számára lehetőséget kínálnak, hogy széles választékból válogathassanak és élvezhessék a helyi, ízletes, tápláló és egészséges, valamint fenntartható módon előállított élelmiszereket.

Hogyan kezeli ezt a DIVERSIFOOD projekt...

Hasznosítja a közös kulturális örökségünkhöz tartozó kihasználatlan és elfeledett hasznos növényeket:

- Növeli a fajok, növényfajták, genotípusok sokféleségét azáltal, hogy bevon olyan nem hasznosított genetikai állományokat, melyeket agro-ökológiai rendszerben termesztettek
- Teszteli a gabonák glutén-minőségét és jellemzőit, valamint a zöldségek tápérték jellemzőit
- Többszereplős és egyéni részvételi formában érzékszervi értékeléseket, kóstolókat szervez
- Előterbe helyezi a hagyományos tudást
- Új nemesítésű populációkat hoz létre

2

Élelmiszer minőség

Definíció

Az élelmiszer-minőség koncepciója a hagyományos terményekben gyökerezik, melyek helyi körülményekhez alkalmazkodott növények. Az élelmiszer-minőség számos olyan jellemzőt foglal magában, amit a fenntartható diéta és helyi élelmiszer-kultúra definiálnak, mint pl.

- Etikai és társadalmi értékek
- Tápláló, egészséges hozzávalók
- Jellemző ízek
- A nyersanyag és a természetes folyamatok iránti tisztelet

Hogyan kezeli ezt a DIVERSIFOOD projekt...

A DIVERSIFOOD projekt a fenntarthatóság kulcsfontosságú összetevőjének tekinti a növények alkalmazkodását a mezőgazdasági és kulturális környezetükhöz, valamint figyelembe veszi az alábbiakat:

- A növények alkalmazkodása során az agro-biodiverzitás az első pillér és az in situ értékelési folyamatok a második pillér
- Az élelmiszer-rendszer különböző részeiben (a vetőmagtól az élelmiszerig) érintett emberek egyenlő félként való kezelése
- A társadalmi-gazdasági környezet alakítása úgy, hogy az helyet adjon a sokféleségnek a vetőmagtól egészen a késztermékig

3

Fenntartható élelmiszer-rendszer

Definíció

A fenntartható élelmiszer-rendszerek segítik megőrizni a következő generáció részére az erőforrások sokszínűségét, valamint tiszteletben tartják az emberi értékeket és a környezetünk gazdagságát. A fenntartható élelmiszer-rendszer egy összetett koncepció, ami a következőket foglalja magába:

- Termelési, feldolgozási, értékesítési, fogyasztási és hulladékkezelési tevékenységek
- Szociális, jogi, gazdasági, ökonómiai, kulturális és etikai értékek

Hogyan kezeli ezt a DIVERSIFOOD projekt...

- Az élelmiszerlánc szereplőinek lehetővé teszi a közösségi tanulást és a részvételi folyamatokat. Erősíti a többszereplős döntéshozatalt.
- A projekt tevékenységeit összeköti olyan más kezdeményezésekkel, ahol kiemelten kezeli a termelők és fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos jogait (pl. jog a saját előállítású vetőmaghoz: a FAO/ENNSZ/nemzetközi vetőmag-törvényekre, valamint egyéb független vetőmag szervezetekre hivatkozva)

4

Élelmiszer demokrácia

Definíció

Az élelmiszer demokráciában az embereknek lehetőségük van dönteni az élelmiszerekkel kapcsolatos kérdésekben (termelés, feldolgozás, fogyasztás) illetve, aktívan részt is venni az élelmiszer-rendszerek alakításában. Ez egy aktív kötelezettségvállalással járó alapvető jog, amely felhatalmazza és felelősségvállalásra is készíti az érintett feleket (gazdálkodás, feldolgozás, élelmiszer-feldolgozás, értékesítés és fogyasztás területéről), valamint megalkotja és népszerűsíti az « élelmiszer-kultúrát ».

8 Koevolúciós folyamatok

Definíció

A koevolúciós folyamat a különböző egyidejű műveletek dinamikus egyesítése, mely az alábbi dimenziókat foglalja magába:

- Az agro-ökoszisztéma dimenziója, melyben a növények együtt fejlődnek a genetikai diverzitásnak köszönhetően, a specifikus környezetükben és a humán gyakorlatoknak megfelelően
- Társadalmi dimenzió, melyben a mezőgazdaság és a kultúra együtt fejlődik a bio-kulturális sokféleségnek köszönhetően. Új megoldásokat találunk a társadalmi kihívásokra, miközben az etikai dimenziót is bevonjuk (pl. a növény integritásának tiszteletben tartása) a helyi fejlődést egyszerű technológiával, kevés inputtal és hozzáférhető populációkkal serkentik.
- Egyéb dimenziók (jogi; intézményi és gazdasági), melyeknek nagy hatása van az élelmiszer-rendszer gyakorlatainak formálására

7 Transzdiszciplinaritás és paradigmaváltás

Definíció

A transzdiszciplinaritás a különböző típusú és eredetű szaktudás egyesítése, melyek az élelmiszerlánc szereplői (gazdálkodók, feldolgozók, szakácsok, mesteremberek) és a kutatók közötti interakcióból származnak. Emellett ennek az új megosztott tudásalapnak a kapacitása teljesítés szempontjából sokkal nagyobb, mint az egyes részei külön-külön.

A paradigmaváltás a szaktudás különböző forrásait egyenlő mértékben veszi figyelembe és osztja meg, valamint egyesíti a környezeti és társadalmi fenntarthatóságot a holisztikus szemléletmód figyelembe vételével.

6 Együttműködő, részvételi és gyakorlati kutatások

Definíció

Olyan módszer, melynek keretében - általában de-centralizált kérdéskörben - kísérletek/ felmérések, esettanulmányok készülnek. Mindemellett a társadalmi kihívásokra választ adó konkrét alkalmazások, módszerek is kidolgozásra kerülnek.

5 Az agro-biodiverzitás közösségi irányítása

Definíció

A kultúrnövények és élelmiszerek sokszínűségének megtartása és fejlesztése érdekében olyan csoportok szerveződnek hálózatokba, amelyek közösen irányítják a vetőmagok adaptációját, természetét és megőrzését, valamint az ezekhez kapcsolódó tudást.

Közös céljuk a vetőmag menedzsment és a helyi beszerzési lánc fejlesztése. Elkötelezettek olyan új gyakorlatok bevezetésére, amelyek választ jelenthetnek a fenntarthatóság és élelmiszer-minőség jelenlegi kihívásaira.

Hogyan kezeli ezt a DIVERSIFOOD projekt...

- Olyan termesztési technikákat népszerűsít, melyek tiszteletben tartják és javítják a növények természetes alkalmazkodó képességét
- Olyan társadalmi innovációkat kutat fel, melyek bemutatják a sokszínűség értékeit, valamint az élelmiszerlánc és a természet közötti, élő folyamatokat
- Népszerűsíti a szereplők közötti tanulást, hogy összekösse a szaktudást a gyakorlattal
- Feltárja a lehetőségeket a jogi, intézményi és gazdasági környezet átalakítása érdekében, úgy, hogy a környezeti és társadalmi fenntarthatóság kihívásainak is megfeleljenek

Hogyan kezeli ezt a DIVERSIFOOD projekt...

- Összezza a szaktudások különböző típusait és elismeri, illetve tiszteli azok sokféleségét
- Az etikusságot és a gyakorlati hasznosságot a tudományos igazsággal egyenlő fontosságúnak ítéli meg. A fenntarthatóság felé való váltást minden területen szükségesnek tartja
- Többszereplős megközelítést követ a termőföldtől az asztalig
- Kiemeli a fogyasztók és termelők közötti interakciókat, a bizalom és a megosztott tudás fontosságát

Hogyan kezeli ezt a DIVERSIFOOD projekt...

Együttműködő módon, közösen cselekedve. Megosztásra kerülnek az alábbiak:

- Konceptiók
- Célkitűzések
- Eszközök és folyamatok
- Új és kritikus kérdések
- A folyamatban résztvevő szereplők és intézmények bevonása, irányítása
- Megvalósítási és terjesztési módszerek

Hogyan kezeli ezt a DIVERSIFOOD projekt...

- Hivatalos és nem hivatalos vetőmag-rendszereket is figyelembe véve kísérletezik a közös dinamikus agrobiodiverzitás-menedzsmenttel
- Javítja és értékeli a helyi agrobiodiverzitást
- Definiálja és elemzi az élelmiszerláncok közös szerveződését
- Népszerűsíti a helyi piacok szerveződését, felkelti a nagy nyilvánosság és a döntéshozók figyelmét a téma iránt. Emellett megkülönbözteti és megjelöli a helyi származású vetőmagokat.

Ernyőkonceptió

Ellenállóképesség a szakirodalomban

Az agro-ökoszisztéma szintjén a SOLIBAM javasolta az első definíciót:

Az ellenállóképesség az ökoszisztémában jelentkező zavarokra történő válaszadási kapacitás. Ez egy olyan adottsága az élő szervezeteknek, amellyel a különböző károsító tényezőket képesek közömbösíteni, kivédeni és sérülés után gyorsan helyreállítani az eredeti állapotot.

Egy ellenálló rendszer átszerveződik a változás alatt annak érdekében, hogy továbbra is megőrizze ugyanazt a funkciót, struktúrát, identitást és visszacsatolást. Vagyis az ellenállóság a rendszernek a változásokhoz történő alkalmazkodási képességével van összefüggésben.

A **DIVERSIFOOD** projekten belül az ellenállóképesség az egész élelmiszer-rendszerre kiterjed, beleértve a gazdasági, társadalmi, politikai- és kulturális dimenziókat is. Az élelmiszer-rendszer ellenállóképessége az élelmiszerlánc alkalmazkodó képességére épül agro-ökológiai és társadalmi-gazdasági szinten. Szerepe, hogy biztosítsa a megfelelő mennyiségű és jó minőségű élelmiszer ellátását és fenntartsa a kohéziót a rendszeren belül.

Hogyan kezeli ezt a DIVERSIFOOD projekt...

Az ellenállóképes élelmiszer-rendszert úgy lehet felépíteni, ha mind a 8, fent említett koncepciót összekötjük :

A rendszereken belüli (mint az élelmiszer-rendszer is) koevolúciós folyamatok (8) a különböző dimenziókon (gazdasági, társadalmi, politikai, kulturális és jogi) keresztül támogatják az egyidejű folyamatok dinamikus egyesítését. Egy élelmiszer-rendszer akkor nevezhető ellenállónak, ha betölti az élelmiszer-biztosítás funkcióját. Ez a sokféleségen (1), az élelmiszer minőségen (2) és a fenntartható fejlődésen (3) alapszik és figyelembe veszi az élelmiszer demokrácia (4) helyi és globális feltételeit, illetve az irányítását a biodiverzitás határozza meg (5). E célok elérése érdekében, eléréséért a **DIVERSIFOOD** projekt az együttműködő, részvételi és gyakorlati kutatásokat (6) helyezi előtérbe, valamint a transzdiszciplinaritást és a paradigmaváltást (7) népszerűsíti.

Diversifood Konzorcium 21 partnere

Franciaország

- INRA • Institut National de la Recherche Agronomique
- ITAB • Institut technique de l'Agriculture Biologique
- RSP • Réseau Semences Paysannes • Association pour la Biodiversité des Semences et Plants dans les Fermes
- IT • INRA Transfert

Egyesült Királyság

- ORC • Organic Research Centre

Svájc

- FiBL • Forschungsinstitut für Biologischen Landbau Stiftung
- PSR • ProSpecieRara

Hollandia

- LBI • Louis Bolk Instituut

Portugália

- IPC • Instituto Politécnico de Coimbra
- ITQB • Instituto de Tecnologia Química e Biológica- Universidade Nova de Lisboa

Olaszország

- UNIBO • Alma Mater Studiorum Università di Bologna
- UNIPI • Università di Pisa
- RSR • Rete Semi Rurali
- FORMICABLU • Science communication agency

Ciprus

- ARI • Agricultural Research Institute

Finnország

- LUKE • Luonnonvarakeskus

Spanyolország

- CSIC • Agencia Estatal Consejo Superior de Investigaciones Científicas
- RAS • Asociación Red Andaluza de Semillas Cultivando Biodiversidad

Magyarország

- ÖMKi • Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet

Ausztria

- ARCHE NOAH • Arche Noah Schaugarten GMBH

Norvégia

- OIKOS • Organic Norway

A kulcsszavak kiválasztásához és definiálásához minden projekt partner hozzájárult. A végleges szöveg összeállítását koordinálta: **Véronique Chable** (INRA) és **Edwin Nuijten** (LBI), publikálta: **Frédéric Rey** (ITAB).

Design: Galerie de champ de Mars, floregrafic@wanadoo.fr

Hogyan idézhető ez a dokumentum: Collective publication. 2017. 9 key-concepts for food diversity. **DIVERSIFOOD** project.

Fotók: Rey F., Oehen B., Arncken C., Carrascosa M., Chable V.

2017 február

info@diversifood.eu

www.diversifood.eu

A DIVERSIFOOD projekt az EU H2020 kutatási- és innovációs munka-program keretében, a DIVERSIFOOD 633571-es számú szerződésben rögzítettek szerint részesült támogatásban.